

*Acta des particuliere synodi van Noorthollant,
gehouden tot Hoorn den XVII^{en} Junij XV^c ses ende
tnegentich.*

1. Naer aenroupinghe van den name des Heeren es tot eenen presidem vercoren JOHANNES AMBROSIUS, dienaer des goddelicken woorts tot Amsterdam ende tot eenen assesorem PETRUS CORNELII, dienaer des goddelicken woorts tot Alckmaer ende tot eenen schribam JOANNES BOGAERT, dienaer des goddelicken woorts tot Haerlem.

2. Syn voorts overgelevert ende gelesen die credentiebriefven van de gedeputeerden der classen tot het synodum, diewelcke syn voor goet ende wettelick gehouden.

3. Vuyt den name des classis van Hoorn syn verschenen: PAULUS PAULUSSZ, dienaer des woorts tot Oostwouden, EVERT MICHIELSZ, dienaer des woorts tot Oost ende Westerbloekaert, SYMON ADRIAENSZ, ouderling tot Oostwouden ende GERRIT AELBERTSZ, ouderling tot Bennebroeck.

Wuyt den classe van Enckhuysen syn verschenen: PETRUS CORNELI, dienaer des woorts tot Enckhuysen, JOHANNES WALLESIUS, dienaer des woorts tot Bovencassel, SEGER DIRCKSZ, ouderling tot Enckhuysen ende NANNING JANSZ, ouderling tot Medenblick.

Vuyt den classe van Edam: WILHELMUS PUPPIUS, dienaer des woorts tot Edam, HEYNDRIK FRANSSZ, dienaer des woorts tot Marcken, DIRCK TYSSZ, ouderling tot Oosthuysen ende CORNELIS MEUSSZ, ouderling tot Oudendijk.

Vuyten classe van Alekmaer: PETRUS CORNELI, dienaer des woorts tot Alekmaer, WALTERUS ADRIANI, dienaer des woorts tot Graft ende Rijn, GUILLAME MOSTERT, ouderling tot Alekmaer ende REYER JACOPSZ, ouderling tot Schagen.

Vuytten classe van Haerlem syn verschenen: JOANNES BOGAERT, dienaer des woorts tot Haerlem, BARTHOLDUS WILHELMI, dienaer des woorts in de Beverwyck, ARIS OUTGERSZ, ouderling tot Haerlem ende JAN GARBRANTSZ, ouderling tot Castrichom.

Vuytten classe van Amsterdam es verschenen: JOANNES AMBROSIUS, dienaer des woorts tot Amsterdam, HILLEBRANDUS CUNEUS, dienaer tot Husum, PHILIPS CORNELII, ouderling tot Amsterdam ende LUCAS ¹⁾ JANSZ, ouderling tot Sloterdijk.

4. Vorder syn in den synodo verschenen den erentfeste jonckheer PHILIPS VAN MARNIX, heere van ST. ALDEGONDE, mr. LENAERT CASENBROOT, raet in den Hove van Hollant ende D. ANDRIES HESSELS, eersten raet in den Rade van Brabant, met commissie van de gedeputeerden Raden van Staten om op dese particuliere sinodum te verschinen ende goet regaert te nemen op hetgene, datter sal verhandelt werden, tselfve oock te helpen met goeden raet ende deliberatie te beleyden ende voort te comen, dat in den sinode voorsz. niet en werde gehandelt, dat de allgemene kercken aengaet offte yet anders, waerwuyt enighe onruste offte onenicheyt in de politie soude mogen onstaen.

5. Syn oock wuyt den name des Zuythollansche sinodi verschenen

1) »Lucas" A, B, C en G hebben »Luijt".

met wettelicke credentie WARNERUS HELMICHUS, dienaer des woorts tot Delft ende BARNARDUS FAELLIE ¹⁾, dienaer des woorts in sGravenhaghe om op den voorseyden synodo van Noorthollant met deliberatiffve stemmen te helpen advyseren volgende dordonnantie, in beyde sinoden resspectiffve daerover gemaect.

6. *Enckhuijsen.* — Op het gravamen des classis van Enckhuysen, off oock geraden es, dat het synodale bouck behouden ende bewaert sall werden voor dit jaer by de kercke, daer het sinodus werdt gehouden, gelyck het well de usantie es, alsser tusschen die kercke ende sinodum gheen verscheelt en es, es geresolveert, dat hetselffde bouck alhier ter plaetse zal blijven ende gesloten werden int tresoor, daerinne acta classicalia bewaert werden, twelcke het sinodus verstaet souder pericule te connen geschieden, omdatter twe verscheyden slotelen syn, alsoe dat hetselffde moet geopent werden met gemeine bewillinghe des classis ende der kercken.

7. Belangende het gravamen van Enckhuysen over de bestellinghe der logementen van de personen, die op den sinodum werden gedeputeert, alsoe daerinne voor dit maell voorsien es by den dienaren des classis van Hoorn, soe es geresolveert, dat men tselffde sal laten berusten ende dat daerinne voortaan sal naegevolcht werden dordre, die gestelt es in de naevolgende resolutie over het gravamen des classis van Haerlem, daervan mentionerende.

8. Op het gravamen van Enckhuysen aengaende den bedroeffden standt van de kercke van Medenblick, off men niet voortaan sal persisteren ende arbeiden, dat deselffde vervallen gemeente bequamelick ²⁾ mochte gerepareert werden, het sinodus, hebbende aengehoort die resolutien der classen, heeft goetgevonden, dat men in der saecke TACONIS op kerckelicker wijze in dese vergaderinghe sal handelen, maer wuyt verscheyden ocaasien ende motyffven en sal tselfde niet geschieden, voor ende alleer dat de saecke CORNELI WIGGHERII by der hant sal genomen werden ende verhandelt.

9. *Edam.* — Op het gravamen des classis van Edam aengaende de bedienighe der scholen, dat deselffde versien mochten werden met geschickten schoolmeesteren, die de suyvere leere des evangeliums toestaen, overmits het bevonden werdt, dat het gedijet tot groot nadeel der ge-

---

¹⁾ »Faellie” B en C hebben »la Failli”, A »Falie”, G »Faelje”. ²⁾ »bequamelick” ontbr. in B.

meente Jesu Christi, dat veel schoulen ten platten landen bedient werden door schoolmeesteren, die religie niet toegedaen, ende datter oock veele in de bedieninge derselfver werden gestelt onder pretext ende tytell der collation, die daertoe ongequalificeert syn ende van dewelcken de jonge juecht noch in fundamenten der christelicke leere noch goede seeden niet bequamelyck can onderweesen werden, soe es by den synodo geresolveert, dat de gedeputeerden des synody daarvan vertooch sullen doen aen den E. heeren Staten ende versoucken, dat daerin met effecte geremedieert mach werden, insonderheyt oock datter gheen bouxkens der juecht sall werden voorgedragen, die men bevindt van de Wederdooperen ende andere secten int licht gebracht ende der juecht geleert te werden. Tot welcken eynde de voornoemde gedeputeerden hen te vooren mogen adresseren ende particulieren communicatien dienaengaende houden met eenighe persoonen, door derwelcker voorspraek ende recommandatie sulx te beter bevordert sall connen werden, mits conditie dat deselfde gedeputeerde goet bewys sullen hebben van de plaetsen ende persoonen, daer het gebreck ende abuys bevonden werdt. Ondertusschen werdt oock raetsaem bevonden, dat elcke kerke niettemin goet devoir doen by den magistraet der plaetse, daer sulx voorvalt. Het vertooch der gedeputeerden sall gesamentlick met die van Suythollant geschieden ende opdat de schoulen ¹⁾ te beter versien mogen werden met geschickte ende well gequalificeerde schoolmeesteren, soe sal men oock meteenen aen den E. heeren Staten versoucken, datter verbetering des tractemens des schoolmeesters verordineert mochten werden, hetwelcken in veele plaetsen soe sober es, dat het onmogelick es daerop te leven.

10. *Alckmaer.* — Op het gravamen des classis van Alckmaer, hoe men bequamelick tevreden sal stellen alsulcken broederen, die hem niet en vernoughen met de forme van beroupinge der dienaren ende ouderlingen, die in de Gereformeerde kercken hier te lande ²⁾ werdt onderhouden, meynende dat de behoorden te geschieden met gemene stemmen van alle broederen der gemeynthen, es geresolveert, dat men sall blyven by de forme, die in de generale sinoden verordineert es, daerover gheen veranderinghe in de particuliere sinoden can geschieden. Ondertusschen es goetgevonden, dat de kercke van Alckmaer alle devoir doen sal (ist nodich) oock met behulp des classis om deselfde personen met well gefondeerde redenen bequamelick ³⁾ te vernoughen.

11. Op het ⁴⁾ gravamen van Alckmaer, off men die tot den avont-

¹⁾ »de schoulen” B heeft »veral”. ²⁾ »hier te lande” ontbr. in B. ³⁾ »bequamelick” ontbr. in B. ⁴⁾ »het” B heeft »het twede”.

male sall toelaten, die verclaren, dat sy ¹⁾ well toestaen alle poincten der christelicke leere, maer connen noch niet verstaen den doop den kinderen toe te comen, begerende daerinne verdragen te werden, es geresolveert, dat hetselffde bequamelicker sall connen in de generale sinode verhandelt werden als weesende een questie, die genouchsaem generall es. Daerentusschen heeft het sinodus by provisie goetgevonden, dat alsulcke personen eerst grondelick onderweesen werden, opdat se den kinderdoop approberende te stichtelicker daernae totten avontmale mogen toegelaten werden, ende dat alles wuyt verscheyden consideratien, by den sinodo aengemerckt.

12. *Haerlem.* — Op het eerste gravamen des classis van Haerlem aengaende de beroupinghe der dienaren ende dimissie van dien, es by den synodum geresolveert, dat men sall onderhouden die orden, die by den sinoden daerover es gestelt. Derhalffven salt tselffve in alle classen vlytelick naegevolcht werden soe by den classe als de van der gemeente.

13. Op het tweede gravamen des classis van Haerlem, off het niet raetsaem es, dat het de gedeputeerden sal vrystaen, die op het sinodum verschynen, alsulcken harbergen te verkiesen, als haerluyden goetduncken sall, offt by soeverre alst goet werdt bevonden, ghemene maelyt te houden, dat alsdan voor elke persoon niet meer gereeckent sall werden als tot thien stuyvers de maelyt, den wyn wuytgenomen, es geresolveert, dat voortaan het classis, daer het sinodus gehouden sall werden, bestellen sall seeckere goede harbergen, daer de classis haer logementen sullen hebben, in der vougen dat twe classis in een harberghe gefforeert sullen werden, indient doenlick es.

14. Op het derde gravamen des classis van Haerlem aengaende het schrift AMPSINGH, overgegeven op het sinodum tot Amsterdam anno 1595, inhoudende veele lasteringe ende blassphemie soe tegen die suyverheyte der leere, regeringhe der kercken als oock particuliere personen, off men niet raetsaem achtet tselffde te casseren, opdat tenigher tyt niemant daerduer werde geprejudiceert, in gevalle tselffde openbaer werde, welke schrift alsdoen by den synodo verclaert werde blassphemisch ende luegennachtich te weesen, jae onwaerdich op te verantwoorden, es geresolveert, dat alsoe het sinodus verstaet, dat de personen, die met onschult daerinne particulierlick werden gecalumnieert, hen hooggelick beswaert vinden, by soeverre hetselffde schrift int perpetuele memorie gehouden werdt ende tenigher tijt soude mogen dienen tot nadeel van haren per-

¹⁾ »verclaren, dat sy” ontbr. in B.

sonen offte de haren. Item in gevalle tselfde bewaert werde, dat sy begeren tot verantwoordinghe geadmitteert te werden, dat hetselfde schrift sal metten eersten vernieticht ende gecasseert werden ende dit alles wuyt veele ende versheyden andere consideratien, daerover ingesien. Hetselfve casseren sall geschieden door de twe gedeputeerden des sinody ten overstaen van enighe dienaren der kercke offte des classis van Amsterdam.

15. Op het vierde gravamen, off niet raetsaem es, dat de gedeputeerden des sinody wederom by den E. heeren Staten sullen aenhouden, datter ordre moge gestelt werden over de lantwinnighe der dootslagers ende echtmidighe der Wederdooperen, es beslooten, dat hetselfde henuyden wederom in commissie sall gegeven werden.

16. *Amsterdam.* — Op het eerste gravamen, off men de personen, die tot haren ouderdom gecomen synde ende in sware sieckten vervallen (overmits de becommeringe haers gemoets) op haer sieckbedde den doop soude mogen aendien, die sy in haer jonckheyd niet ontfanghen hebben, es geresolveert, dat sulx niet geschieden sall, voor ende alleer men hetselfde gecommuniceert sall hebben met den sinodo van Suythollant om met advys desselfden te vernemen, offer ijert by provvysy verordent soude mogen werden totter tijt, datter een generaell sinodus gehouden sall werden.

17. Op het tweede gravamen, off yemant, bejaert zynde, soude mogen gedoopt werden by enighe dienaren in een ander plaetse sonder te hebben wettelick bescheyt van de kercke, daer hy woont, daerin getuychnisse gegeven mochte werden van syn gelooff ende leven, es geresolveert, dat gheen dienaer tselfde geoorloft sal weesen, voor ende alleer dat hy sal hebben getuychnisse van de kercke der plaetse, daer hij wonachtich es. Daerentusschen opdat de personen versterckt mogen werden in haer voornemen van het segell des doops te ontfangen, sall den dienaer, aen welcke tversouck gedaen werdt, schryffven aen de kercke, daer hy woont, om te vernemen, off met stichtinge den doop hen soude mogen aengedient werden.

18. *Hoorn.* — Op het ¹⁾ gravamen des classis van Hoorn, off deghene, die in haren ouderdom by de Wederdooperen gedoopt syn (te vooren in haren jonckheyd niet gedoopt synde) ende daernaen hen affkerende van de opinie der Wederdooperen, op den voorseyden doop tot

1) »het" B heeft »het eerste".

de taffell des Heeren toegelaten sullen werden, es geresolveert, dat men deselfde sall toelaten, sonder dat enighe repetie des doops aen henlynden geschieden sall, waerop de resolutie des generall synodi tot Middelburch in de particuliere questien articulo 75 haer oock genouchsaem reffereert.

19. Op het ¹⁾ gravamen, off de personen, die met grooter desordre ende oneerlicke manieren als met byslapen ende anders den aenvanck des houwelix beginnen, by den dienaeren der gemeenten geproclameert ende getrouwt mogen werden, daerwuyt bevonden werdt lasteringe over den evangelio te onstaen, es geresolveert, dat men hem conformeren sall naert besluyt des sinodi van Haerlem 1594, twelcke hem oock reffereert op tgene, dat by den synodum tot Middelburch in de particuliere questien articulo 57 geresolveert es. Derhalffven sal den gedeputeerden des sinodi opgeleyt werden tselfde wederom aen den E. heeren Staten te verthonen ende versoucken, dat het placcaet daerover gemaect crachtelick mach onderhouden werden om alle voorseyde misbruycken wech te nemen.

20. Belangende tgravamen van Hoorn, dat de name CLEMENTIS MARTINI soude mogen wuytgedaen werden wuyt den articule des sinodi van Amsterdam, es geresolveert, dat sulx sall geschieden, overmits seeckerlick vernomen wert, dat het eene deell der penningen behandicht es naderhand den classe van Hoorn, namentlyck XVIII gulden, ende den reste es behouden van CORNELI WIGGERI, gelyck CORNELIS MEYNERTSZ ende den voerseyde CLEMENT MARTYNI verclaert hebben den broederen, tot dien eynde aen henlieden gesonden, te weeten EVARARDUS MICHIELSZ ende PHILIPS CORNELII.

21. Op het gravamen van Hoorn, off niet raetsaem sall weesen aen den edelen heeren Staten te versoucken een opentlicke disputatie met de Papisten, item dat haer vergaderingen, die in vele plaetse dagelix in grooten getalle geschieden, verhindert mochten werden, es by den sinodo geresolveert, dat het by desen tyt niet oorbaerlick en is een opentlick dispuyt tegens den Papisten te versoucken wuyt verscheyden oorsaecken, den sinodum daertoe moverende. Daerentusschen soe van enighe dienaer affgevordert werdt verdedinge der christelicker leere, dien salt niet alleene geoorlooft syn, maer toestaen int particulier de suyvere leere des evangeliums voor te staen, ende soe hy hem daertoe niet well bequaem offte gequalificeert en vonde, sal mogen behulp van anderen nemen. Belangende de verhinderunghe der vergaderinge der Papisten sall tselfde met

¹⁾ »het" B heeft »het tweede".

den andere swaricheden door den gedeputeerden des sinody aen den E. heeren Staten verthoont werden.

22. Is voor den sinodo verschenen PIBO OVITIUS, dienaer op het eylant van Wieringhe, te kennen gevende, dat alhoewell by den classe van Alckmaer goet gevonden es, dat hy vandaer soude vertrecken ende dat sulx oock by hem oock geaccepteert es geweest, met conditie dat hem behoorlicke attestatie gegeven soude werden. Nochtans dewyle hy hem daerover becommert vint ende, soe hy seyt, meerder onruste vreest door syn vertreck te ontstaen, versouckt, dat by den sinodo enighe ordre mochten gestelt werden, dat hy ofte ter plaetse voorsz. synen dienst mochte continueren, ofte soe syn vertreck goet werdt gevonden, wettelijke afscheyt ende attestatie become, welke versouck in seeckere geexhibeerde schriften vervat is Het sinodus verstaende, dat de gecommiteerde des classis van Alckmaer gheen instructie en hadden om hiervan te handelen noch hen en hadde geprepareert met sodanighe documenten, als zy henlieden achten nodich te weesen, heeft geresolveert, datter drie van den sinodo sullen gedeputeert werden om op de naeste classe van Alckmaer te verschynen ende aldaer te aenhooren ende tot de meeste stichtinghe deselfde swaricheyt te middelen, mits dat de van de gemeente van Wieringhe door de classe van Alckmaer beschreven sullen werden om alsdan oock gehoord te werden. Ende daertoe syn gedeputeert JOANNES AMBROSI, PETRUS CORNELI tot Enckhuysen ¹⁾ ende EVERT MICHIELSZ.

23. Alsoe PETRUS PLACIUS ende JOANNES BOOGAERT in den synodo tot Amsterdam verordineert werde om voor den E. heeren Staten te verschynen ende wuytter name der kereke van Noorthollant niet alleenlyck te vertogen den bedroeffden stant der kercken tot Hoorn ende Medenblich maer oock te versoucken, dat haer E. sal gelieffven toe te staen ende voor goet te houden, dat de voorseyde kereke van Northollant voort sullen gaen in de kerckelicke proceduren, die nae het wuytwysen van den woorden Goods tegen CORNELIUM WIGGERI ende TACONEM SYBRANDI nodich soude mogen bevonden werden ende dat om te weeren alle onrust ende verschueringhe, die in den voorseyde gemeente bevonden werdt van weghen der voorseyder personen dagelix te ontstaen, item dat oock de fynale resolutie van sodanighe differenten der leere totten voorseyde kercken (als hen competerende) gereffereert mochten werden, oock geexcerceert die christelicker straffe tegen die hertneckighe verstoorders der gemeente Goods, soe es by denselfden gedeputeerden rappoort gedaen ende inge-

¹⁾ »tot Enckhuysen" ontbr. in B.

bracht die schriftelicke resolutie, daerover by den E. heeren Staten gegeven, waert wuyt bevonden werdt haer E. advijs te weesen, dat de saecke CORNELI WIGGERII voorder sall geexamineert werden by den proffessoren theologie der uniffersiteyt tot Leyden ende enighe bygevouchden dienaeren des woorts ten eynde dien daerinne sulcken oorden te stellen, als haer E. tot de meeste ruste der kercken ende welstandt der landen sullen bevinden oorbaerlick te syn. Ende aengaende de swaricheyt der kercken van Medenblick, daarvan en werdt in deselffde resolutie der E. heeren Staten geen mentie gemaect, gelyck oock op alle de remonstrantien, tot dien eynde gedaen, niet vruchtbaers es gevolcht, waardoor deselffde bedroeffde ende vervallen gemeynten soude mogen gerepareert werden.

24. Vorder hebben PETRUS PLANTIUS ende JOANNES MATHYSIUS als gedeputeerden des synody rappoort gedaen vant gene sy ten verscheyden reysse gebesongneert hadden in sGravenhaghe in de saecken CORNELI WIGGERII ende van de conferentie, die met denselffden ten overstaen van de gecommitterde der E. heeren gehouden syn geweest ende dat over de poincten der leere, daerinne de voorseyde CORNELIS bevonden werdt metten Gereffoormeerde kercke oneens te weesen, ende dat nae langdurighe handelingen CORNELIUS geparsisteert heeft by sijn verkeerde aengenomen opinien, sonder dat hy enichsins gereduceert heeft connen werden tot de enicheyt der suyvere leere, die in de Gereformeerden kercken hier te lande opentlick werdt geleert. Es oock soewell wuyt het rappoort van de voorseyde gedeputeerden als oock wuyt de lecture in den sinodo genouchsaem verstaen, dat de schriften CORNELI, aldaer overgelevert als beantwoordinge op de voorgestelde poincten der gedeputeerden voorseyt, niet en syn conform geweest de belastinghe der E. heeren Staten, die CORNELIO expresselick opgeleijt hadden, dat hy duydelick ende cathgorice op als soude antwoorden, maer ter contrarie soe duyster ende inpertinent, dat deselffde by de voorseyde gedeputeerde des synody als oock de gecommitteerde der E. heeren Staten met contentement niet en conde geaccepteert werden. Ende alsoe de voorseyde CORNELIUS in syn schrift hem hadde aengeboden tot mondelinge conferentie, hebben de gedeputeerden des sinodi hetselffde aengenomen, gelyck oock sulx by den gecommitteerde der E. heeren Staten, haer E. aengedragen synde, voor goet gevonden es, maer deselffde conferentie es dadelick niet gevolcht overmits het onverwacht ende heymelick vertrecken CORNELI wuyt sGravenhaghe.

25. Syn oock door de voorseyde gedeputeerde des synody der vergaderinghe voorgelesen de schriften, daerin de theses ende antitheses, de beantwoordinghe ende verclaringhe CORNELI, wuyt syn schriften getrocken,

gesteld syn, waerrwuyt syn verkeerde opinien tegen de suyverheyd der leere genouchsaem verstaen connen werden. Ende hetgene dat by deselve gedeputeerde van wegen den synodo gedaen is, is van den synodo geaprobeert ¹⁾).

26. De voorseyde gedeputeerde hebben oock rappoort gedaen, hoe sy met devoir ²⁾ aen den edelen heeren Staten wuyt last des synody verthoont hebben die grote abuysen ende confusien, die dagelix voorvallen door de superstition der Papisten, prophanation van den sabbath, onstrafelicheyd der moetwilligen dootslagers, echtmydinghe der Wederdooperen ende oneerlicken aenvanck des houwelixen staets, die by veele hier te lande werdt bevonden. Ende hoewell het sinodus genouchsaem verstaen heeft het goet devoir, by de voorseyde gedeputeerden in dien gedaen, nochtans dewyle alsnoch daerinne met effect niet en es geremedieert, heeft goetgevonden, dat de gedeputeerden des sinody desen aenstaenden jaren weederom daarvan vertoogh ende versouck sullen doen.

27. CORNELIUS WIGGERII. — Op het gravamen des classis van Hoorn, mentionerende van de swaricheyt der kercke tot Hoorn, oft niet nodich sall weesen door enighe bequame ende in Goods woort gefondeerde middelen de saecke te verhandelen ende (ist mogelick) tot eenen goet ende godsaligen vrede ³⁾ te brengen tot oprechtinge der vervallen gemeenten, die overmits de vreemde opinie CORNELI WIGGERII in verschueringe is gevallen, es geresolveert, dat hetselffde allesins nodich es. Ende hoewel het sinodus oordelt, dat het openbaer genouch es wuyt alle de schriften CORNELII, dat hy onsuiver in der leere es, alsoe oock by den synodum tot Alckmaer ende Haerlem wuytgesproocken es, nochtans op hoope dat hy noch soude mogen tot enicheyt in de leere met de kercken werde gebracht, es goetgevonden, dat hy sall werden ontboden voor den sinodum te verschynen. Hetwelcke hem van den avont sall aengedient werden door PETRUM CORNELI van Enckhuysen ende JOANNEM WALLESIUM, diewelcke volgende haer last tot CORNELIUM gegaen syn, hem voordragende het besluit der sinody aengaende syn comparitie voor den sinodum. Daerop heeft CORNELIUS verclaert sulcken versouck des synody niet te connen naercoomen, dewyle hy den synodum voor syn partye hielt, maer soe hem te verschinen belast werde van wegen der gecommitteerde der E heeren Staten, dat hy alsdan hetselffde naecomen souden. Hetwelcke by den broederen des sinody verstaen synde, hebben

¹⁾ »Ende hetgene — geaprobeert” ontbr. in B. ²⁾ »met devoir” ontbr. in B.
³⁾ »vrede” B heeft »eynde ende vrede”.

aen den voorseyden gecommiteerden door de voorseyde twe dienaren laten versoucken, dat haer E. soude belieffen haer belastinge by tversouck des sinody te voughen. Twelcke geschiet synde, is tselfde CORNELIO wederom aengedient. Daerop hy beloof heeft voor den sinodum smorgens op acht vuyren te verschynen.

28. Alsoe CORNELIS WIGERSZ opt voorsz. versouck ende belastinghe in den sinode comparcerden, es hem door den presidem wuyt last der vergaderinghe voorgesteld, tgunst hiernaevolcht. Eerstelick dat, als CORNELIUS hier binnen Hoorn aengenomen heeft de dienst des woorts, hy alsdoe wettelicken belooffde hem soewell in leere als in de kerckelycke regeringe in goede eendrachticheyt te houden met den anderen Gereformeerde dienaren der gemeente Goods, gelyck deselfde leere ofte die substantie van dien vervatet es in de 37 articulen van de Belydenisse des gelooffs der Nederlantsche kercken ende in den christelicken Catechissimo, ende dat hy tot alle verseeckerung deselfde mitsgaders oock de voorgemelde beloofftenissen met syn eygen handt hadden onderteykent, dat nochtans diesnietegenstaende nu in enige jaren herwaerts by den kercken opentlicken verstaen ende bevonden es insonderheyt wuyt syn overgegeven verscheyden schriften ende anderen conferentien, dat hy met verbreekinge derselfver wettelicken beloofften een ander leere ende quade opinie was dryvende, met de eendrachticheyt der suyvere leere niet overeencomende, waerdoor niet alleenlyck onstaen syn groote droeffnisse ende verschueringe in der gemeynten alhier. maer de kercken Jesu Christy van Noorthollant syn daerdoor wuyt verplichtinge hares amptes genootsaecht geweest soe in den sinodo tot Alekmaer als tot Haerlem susspentie synes dienstes te ordonneren Ende hoewell syn dolinge ende missverstant door syn schriften dagelix meer aent licht coompt tot groote nadcell des evangeliums, dat nochtans de kercken, niet teenemaall willende alle de hoope verlooren geven, dat hy soude mogen tot verenighe in de leere ende kerckelicke regeringhe gebracht werden, noch goetgevonden hebben met hem in alder bequaemheyt te handelen ende te vernemen, off hy door Goods genade tot bedenkinge mochten gecomen syn om van syn voornemen ende erruieren aff te staen. Es hem derhalffven van den sinodo affgevraecht, off hy begeerde tot deselfve enicheyt der suyvere leere ende kerckelicke regeringe te verstaen, ofte dat hy van intentie was te persisteren by syn voornemen ende opinien, gelyck hy daervan insonderheyt in syn schriften verclaringe gedaen ende gespecificeert hadden. Ende gelyck de kercken wuyt syn reductie tot denselfde gewenschte enicheyt oorsacke soude hebben om haer te verblyden, dat se oock soo aen dander syde in cas van hartneckicheyt met bedroeffnisse souden moeten doen, gelyck de Heere in syn woort opt hoochste bevolen heeft.

29. Hierop heeft CORNELIUS voor antwoord gegeven, dat hy de vergaderinge des synody hielt voor syn partyen ende derhalffven achtete ongehouden te syn daerinne de begeerten des synody nae te comen, te meer omdat naer syn meyninghe die procedure ende litiscontestatio, die de kercken met hem hadden beginnen te nemen, by den E. heeren Staten aengenomen was, dewelcke hy achte aldaer voleyndt te moeten werden. Hierover es CORNELIUS soe door den sinodum als oock den gecommitterden der E. heeren Staten met veel crachtiche ende wellgeffonderde redenen vermaent, dat sulck syn voorstell onbehoorlick ende inpertinent was, gemerckt dat door de voorseyde gepretendeerde litiscontestatie niet en conde te niet gedaen werden, soewell hetgene dat by den kercken als oock by de commissie der E. heeren Staten te voren was geresolveert ende gedecreeteert, ende dat hy behoorden derhalffven met duydelicke woorden hem op des sinodi voorstell te verclaren, veelmeer oock tot de gewenschte eendrachticheyt te verstaen, sonder dewelcke dat noch in de kercke noch in der politie enichghe welstant te verwachten es. Naer het voorstellen van veel redenen ende vermaninge heeft CORNELIUS wuytdruckelicken verclaert, dattet wel warachtich was, hetgene dat hiervooren gespecificeert staet belangende de belofften ende ondertekeninge, by hem int aennemen syns dienstes gedaen, maer dat hy dat hadde gedaen naert verstant ende de meyninge, die in alle syn schriften duydelicken genouch wuytgedrukt staat, betuygende alsnoch by denselfden te persisteren.

30. Het sinodus, hetselfde van CORNELIO verstaen hebbende ende naer de woorden Goods bevindende. dat niemant behoorden in de dienst der kercke gelaten te werden, by dewelcken vreemde opinien ende ongesontheyt der leere bevonden werdt, heeft CORNELIO voorgestelt, dat de kercke wederomme die voorgaende suspentie syns dienstes confirmeerden, hem vermanende tot gehoorsaemheyt ende by soeverre als hy contumax bleve, dat hy moste weeten¹⁾, dat de kercke Jesu Christi voortaan tegen hem alsoe soude moeten handelen, als nae de woorde Goods ende alle kerkelicke ordeninghe vereyscht soude werden. Waerop de voorseyde CORNELIUS verclaerden sulx te moeten verwachten ende dat de kercken soude doen, hetgene sy meynden als recht ende wettelick te verantwoorden. Ende heeft daermede syn afscheyt van den sinodo genomen.

31. De gecommitteerde heeren der E. heeren Staten hebben der vergaderinge aengedient die antwoorde, die de eersamen magistraet tot Hoorn gegeven hadden op het vertoogh, bij haer E. aen denselfven

¹⁾ »dat hy moste weeten” ontbr. in B.

godaen aengaende de opschortinghe des dienstes CORNELI, in den sinodo tegenwoordich wederom geconfirmeert ende hem aengedient, (te weeten) dat de voorseyde eersame magistraet deselffve suspentie niet voorder wilden toestaen dan voor den tyt van drie maenden, ende dat daerentuschen die handelingen, begonnen in sGravenhaghe ter ordonnantie van de E. heeren Staten, voorder beleyt ende wuytgevoert mochten werden Maer by soeverre de voorseyde handelinghe ten eynde van deselffde drie maenden niet affgedaen en ware, dat hy alsdan evenwell wederom het predicktamt sall aenvangen ende bedienen. Twelcke het sinodus verstaende heeft goetgevonden die resolutie des magistraets niet aen te trecken, latende die in haer geheell ende blyvende by de wuytspraecke over de opschortinghe synes dienstes niet alleen voor den tyt van drie maenden, maer totdat de voorseyde CORNELIS met de Gereformeerde kereken in goede enicheyt die suyvere leere bevonden sall werden toe te staen, gelyck oock de gecommiteerde der E. heeren Staten verclaerden met vele gewichtighe redenen den eersamen magistraet voorgedragen te hebben tselffve geffondeert ende behoorlicken te syn.

32. Ende alsoe de voorsz. heeren gecommiteerden der E. heeren Staten niet ongeraden vonden, dat hare E. niettegaenstaende die voorsz. resolutie wederom voor de eersame magistraet ende vroetschap soude verschynen ende met alle mogelicke vlyt te vertoghen, dat deselffde suspentie behoorde te geduyren totter tyt, dat CORNELIUS ten vollen hem soude gepurgeert hebben, soo vooren geseyt es, soe syn haer E. met advys ende goetvinden des sinodi voor de E. heeren van de magistraet ende vroetschap verschenen, arbeydende met veel crachtige redenen deselffde te induceren, dat se behoorden den gelimiteerden tyt van iii maenden nae te laten ende de suspentie toe te staen, totdat de handelinghe met CORNELIO geeyndicht soude syn ende syn enicheyt in de suyvere leere met die kercken bevonden werde. Waerop de voorseyde heere gecommiteerde rapporteert hebben voor antwoorde ontfangen te hebben, dat de eersame magistraet ende vroetschap tevreden waren, dat de gelimiteerde tyt van drie maenden soude naegelaten werden, begerende dat de saecken soude mogen op het spoedichste gevordert werden, gelyck oock de voornoemde heeren gecommiteerden verclaerden aen dander syde versocht te hebben, dat hy CORNELIUS vermaent soude werden in den voorsz. handelinghe dujjdelick ende cathgorice te antwoorden.

33. Alsoe in den voorleden sinodo tot Amsterdam door de gedeputeerden, die op den sinodum van Suythollant hadde geweest, seeckere poincten werden aengedient, ten eynde de classes op den naestcomenden sinodum tot Hoorn daerover resolutie souden inbrengen, soo syn de voor-

seyde poineten in den sinodo voorgehouden ende daerop is het naevolgende geordineert:

34. Eerst belangende tpoincect van inspectores der kercken, off by elke classe enighe verordineert sullen werden, die nae de gelegentheyth der kercken sullen vernemen, es geresolveert, datselfve sall staen in de vryheyth van elke classe.

35. Soeveel belangt tweede, off niet geraden ware, soe yemant enighe schriftten hadden, den sinodum aengaende, deselfve te bestellen in handen van de gedeputeerde des sinodi, item soe yemant copie begeerden van enige acten offte ordonnantien, by den E. heeren Staten den kercken ¹⁾ gegeven, off deselfve copie gegeven offte geweygert sall werden, dewyle dat wuyt ordonnantie des sinodi een kiste gemaect es, daerin alle schriftelicke acten sullen bewaert werden, soe verstaet het sinodus, dat het eerste van dese articule nodich es. Soeveel belangt het geven van de copie es besloten, dat soe yemant yet begeert, die sal hem adresseren aen den classe, daeronder hy sorteert ende nae tadvys des voorseyde classis sullen de personen hen reguleren, die de sluetelen van der kiste betrouwt syn.

36. Op het derde oft niet geraden is, dat men aen den E. heeren Staten versoucken sall, dat de magistraten geen ongedoopten met gedoopte personen trouwen sullen, gelyck in den Gereformeerden kercken werdt onderhouden, is geresolveert, dat men sall arbeyden om tselfve by den E. heeren Staten te vercrygen.

37. Op het vierden aengaende die ongelyckheyth der feestdagen es verclaert tselfve genouch verthoont te syn.

38. Op het vyfste off de examinatie dergener, die tot den dienst des woorts beroupen sullen werden, geschieden sall ter presentie van de gedeputeerde des sinodi, item offten de namen van de geexamineerden ende geadmitteerden totten dienst op den sinodum particulier ingebracht sullen werden van den classe, daer het examen geschiet es, es geresolveert het eerste onnodich te syn; het tweede es voor goet gehouden.

39. Op het seste off men niet sall onderhouden, dat niemant getrouwt werde dan naer drie voorgaende Sondachse proclamatie ende dat het niet geoorloofft sall weesen in der weecke publicatie te doen ende daerop te

¹⁾ »den kercken” ontbr. in B.

trouwen, alwaert oock ter ordonnantie van minder overicheden, es geresolveert, dat daerin gevolcht sall werden dordonnantie, by den E. heeren Staten gemaect, daernaë eleke dienaer gehouden sall weesen hem te draghen.

40. Op het sevende beroerende eerst de ordre, de over de schoole behoorden gestelt te werden, daerop es hiervoren resolutie gegeven. Aengaende het tweede off niet de gedeputeerden sullen communiceren metten professoren tot Leyden om te vercrygen, dat alhier te lande eenderley precepta artium mochte geleert werden, opdat de juecht in haer studie niet verachttert werden, es geresolveert, dat tselfve sall staen in de deliberatie der gedeputeerden voorseyt ende dat een yghelyck by syn magistratet devoir sall doen.

41. Op het achsten belangende der toesicht der classen over de schoolen es hiervoren geresolveert, daer van de reformatie der schoolen es gehandelt.

42. Op het laesten off niet geraden es, dat men sall ordonneren, datter in den aenvanck ende in het scheidende des sinodi twe predicatien dene voor ende dander nae sullen geschieden, welke twe classis sall opgeleyt werden, die elcken een dienaer sullen wuytmaecken, es geresolveert, dat men blyven sall by de oude usantie.

43. Syn voor den sinodo verschenen den kerckenraedt der gemeijnten van Hensbrouck ende Opdam ter eender ende CLAES GERRITZ, lidtmaat tot Opdam ter ander syden. Ende by den broederen des kerckenraets es vooreerst verthoont, wuyt wat occasien datter seeckere swaricheyt onstaen was tusschen hen beyden ende hoe dat denselfde voor den classe van Hoorn verhandelt ende geresolveert es geweest, item hoe dat de voornoemde broederen des kerckenraets van derselfve wuytgesproocken resolutie des classis tot den sinodum hadden geappeleert, als hun door deselfde beswaert vindende. Het sinodus verstaende, datter eenmaell tusschen den kerckenraedt ende den voorseyde CLAES GERRITZ versoenige geschiet was over de poincten, daerwuyt de swaricheyt was onstaen mits seeckere belofften, die de voorseyde CLAES GERRITZ nae het wuytwysen van het oordell des classes gedaen hadden, heeft goetgevonden, dat de voorseyde versoenige vast blyven sall, sonder dat de voorseyde poincten wederom in controversie getrocken sullen werden. Waerinne de parthien in de presentie des sinody hebben bewillight ende met hantgevinge den voorgaenden versoenige geconfirmeert, oock met malcanderen verdragen van tgene, daerover sy differentie hadden, soewell

belangende die verscheydentheyt der rappoorten over de resolutie des classis gedaen als oock de naegevolchde suspentie van CLAES GERRITZ, gelyck deselfve oock heeft toegeseyt de belofften, ter datè van deselfver versoeninghe gedaen, effectelick nae te willen comen, te weeten by soeverre als hy beroupen mochte werden tot een ouderling offte diacone, dat hy hem daertegen niet weygerlick sall stellen, item in de bedienighe synde, dat hij hem niet sall opposeren tegen de meeste stemmen ende verschynen, als hy tot de versamelinghe des kerckenraets geroupen sall werden, wuytgesondert altyt nootsaeklickheyt ende behoudenissee der goeder conschientie, waerop hy by den kerckenraedt totter gemeenschap des avontmaels sall aengenomen werden. Ende soeveel aengaet de swaricheyt tusschen de classe ende den voorseyden kerckenraet ter cause van de resolutie des classis ende het appell daerop gevolcht, es by den voorseyden kerckenraedt versocht, off dat de acte, in de classe daerover gemaect, wuytgedaen sall werden, naedyen de princepale saecken beslecht es, offte dat den classe sall geordonneert werden in te brengen bewijs van de mishandelinghe des kerckenraeds, daerop de resolutie des classis schynt geffondeert te syn. Tselfde es den gedeputeerden des classis van Hoorn voortgesteld, by dewelcke geaccordeert es, dat de voornoemde acte sall gecasseert werden, verclarende sulx des classis presentatie te syn, de meeste vrede der kereke daerin aensiende.

44. JOANNES BOGAERT heeft voor den sinodo reeckeninge gedaen van de driehondert guldens by hem ontfangen in den jare 1595, die jaerlix by den E. heeren Staten den sinodo geassigneert syn ontfangen van den rentmeester CORNELIS VAN COOLWYCK om de sinodale oncosten te supporteren, ende deselfde reeckeninge gehoort, es bevonden te accorderen ende alsoe als goet voor den sinodo gepasseert. Gelyck oock by de twee gedeputeerden PETRUS PLANTIUS ende JOANNES MATHISIUS reeckeninge gedaen is van de 150 guldens, extraordinaerlick by den E. heeren Staten vergunt ten opsien van den groten oncosten in de saecke CORNELII WIGGERI gedaen, welke reeckeninge by den sinodum oock es gepasseert. *Rest 178—2.*¹⁾

45. Voort syn by gemene tsamestemminge des sinodi gedeputeert om de swaricheyden des sinodi te vertoghen by den E. heeren Staten, die in dese jare 1596 voorgevallen syn, JOANNES MATHISIUS als blijvende ende JOANNES HALLIUS, dienaer des goddelicken woorts tot Amsterdam, als aencomende. Voorts syn veroordineert op den Suythollantse sinodum te verschynen den voorsz. JOANNES MATHISIUS, dienaer tot Haerlem ende BARTHOLDUS WILHELMI, dienaer in de Beverwyck.

¹⁾ »Rest 178—2” staat in margine bij den laatsten regel van dit artikel. Het ontbreekt in al de andere codd.

Eenige particuliere questien.

46. By den gedeputeerden des classis van Hoorn es gevraecht, alsser een lidmaet is, die door openbare sonden enige ergernisse heeft gegeven ende hem versoent hebbende door schultbekenninge met der gemeynen, begeert attestatie om te vertrecken, off men hem simpelick sal mogen geven een suyvere attestatie sonder mentie van de voorgaende fauten daerin te maecken. Daerop es geresolveert, dat men blyven sall by de orden, in den generall sinoden gemaect, als in den sinodo tot Dordrecht articulus 9, ende dat voort tselfve sall gestelt werden in de discretie der regeerders van der gemeynen.

47. By den gedeputeerden des classis van Edam es voortgesteld, datter es een vrouwe, diewelcke, overmits dat sy haer in overspell hadde verlopen, es eyntelick van haren man door wettelick divortium, denselfven by der overheyth vergonnet, verlaten ende heeft haer daernaev gevoecht tot eenen anderen, metten welcken sy buyten den houwelicken staet ongetrouwet sitt (deselfve nochtans niet synde de persoon, daermede toverspell bedreven es) ende alsoe sy, bewyssende boetvaerdicheyt, gaerne tot den avontmale toegelaten soude werden ende dat se eerst soude moeten getrouet syn. Werdt gevraecht eerstelick, off sulcke personen mogen trouwen; item, off sy in der kercken getrouet sullen werden offte dat men die senden sall totter overheydt om aldaer getrouet te werden. Es by den sinodo geresolveert wuyt verscheyden consideratien, dat deselfde persoenen in den houwelicken staet bevesticht sullen werden, maer dattet selfde by de magistraet sall geschieden, ten ware datte selfde houwelick sonder onruste ende onstichtinge in der gemeente bevestiget conde werden.

Handelinge gehouden met CLEMENTS MARTINI ende
CORNELIS MEIJNAERTS ¹⁾.

48. Belangende CLEMENT MARTINI ende CORNELIS MEYNERTSZ, dieselfde syn vooreerst angesproocken van de gecommiteerde der E. heeren Staten ende vermaent, dat se wilden verstaen tot enicheyt metten kercken soewell in de leere als kerkelicke regeringe ende hem affsonderen van alle vreempde opinie, daertegen strydende. Daerop sy voor antwoord hebben gegeven, dat se gaerne tot deselfde enicheyt wilde verstaen ende hen oock conformeren in de kerkelicke regeringe, behoudens dat men henluyden niet al te seer op en dringen het stuck ende leere der predestinatie, daarvan sy niet en begeerden soe hooch als enige anderen te gevoelen, denwelcken sy nochtans niet en begeerden te wederstaen Ende wat belangt seecker schrift, geintituleert Apologie, verclaerden tselve

¹⁾ »Handelinge — Meijnaerts” ontbr. in B.

buyten haer intentie, jae tegen haren danck int licht gecomen te syn. Ende alsoe deselffde Apologie der vergaderinge es voorgelesen ende datter in aengemerckt syn seeckere poincten, die tegen malcanderen schynen strydich te syn, soe es besloten, dat men wuyt hetselffde schrift seeckere theses sall stellen, (soeveel mogelick is) genomen wuyt de eygen woorden, daerop de voorseyde dienaren haer verclaringe sullen doen, opdat men door middell van dien vernemen mach, off sy metter kercken eens in der leere syn, offte hoeverre deselffde dienaren in haer gevoelen soude mogen gedult werden.

49. Alsoe seeckere theses (daervan hiervoren mentie gemaect es) den twe dienaren CLEMENTS MAERTENSZ ende CORNELIO MEYNERTSZ van wegen des sinodi voortgesteld syn ende dat daerover tusschen henluyden ende enige dienaren wuyten sinodo vooreerst ende daernae oock in den sinodo ten overstaen van de gecommiteerde der E. heeren Staten communicatie ende onderhandelinghe gehouden es geweest, wuyt dewelcke genouchsaem verstaen can werden, dat deselffve theses, alsoe die gestelt syn by de voorseyde dienaren, niet en conden geheel aengenomen werden maer begeren, dat enige verclaringe daerby gestelt mochte werden tot breeder openinge van dien, het sinodus niet lieffver siende dan de verenige derselffver dienaren mette kercken ende willende nochtans voorcomen, dat de suyverheyte der leere behouden werde, heeft goetgevonden, dat de theses, by den sinodum gestelt, in hare weesen op haer selfven sullen blyven ende dat daerbeneffvens in schrift gestelt sullen werden de articulen, die de voorseyden dienaren door deselffve communicatie verclaert hebben voor goet te houden, alsoe die daernaer oock in forma gestelt ende hen in den sinodo voorgelesen syn, boven dewelcken sy betuygden met goede conschientien niet te connen ¹⁾ gevoelen. Ende alsoe de voorseyde twe dienaren oock verclaerden, dat sy het gevoelen van de anderen dienaren der Gerefoormeerder kercken niet en begeerde te bestraffen, maer alleene in het hare gedult te werden, belovende dat sy hun alsoe soewell in predicken als particuliere tsamenspreeckinge sullen dragen, dat se niet met recht bevonden sullen werden anders dan het warachtighe fundament der salicheyt (bestaende in de genadighe toereekeninghe der rechtvaerdicheyt ende heylicheyt Jesu Christi) te vercondighen, soe es de verclaringe der voorseyder dienaren op sulcker wyse van den sinodo geaccepteert ende goetgevonden, dat men deselffve in haer gevoelen sall dulden ende dat se daerop haren dienst sullen continueren, gelyck oock de voorseyde dienaren op het voorstel des sinodi verclaerden tegen de suspentie CORNELI WIGGERI niet te hebben, te meer dewyle deselffve met toestaen

¹⁾ »connen'' ontbr. in B.

der E. magistraet geschiet was. Ende syn alsoe naer hantgevinge met vrede ende vriendelicheyt wuyt den sinodo gescheyden.

50. Es voorts geordonneert, dat indien enige wuytschrijvinge geschieden van den E. heeren Staten belangende de personen, die in sGravenhaghe het dispuijt tegen WIGGERUM soude moeten continueren, twelcke wuyt haerder E. ordonnantien begonnen ¹⁾ es geweest, soe syn door bestemminghe des sinodi daertoe verordineert PETRUS PLANTIUS ende JOANNES MATHISIUS, die te vooren begonnen hebben.

51. TACO. — Soeveel angaet de swaricheden der kercken van Medenblick ende op wat wyse men met TACONE sal handelen tot de meeste stichtinge ende ruste der gemeente, es geresolveert, datter van de sinodo twe personen sullen gedeputeert werden, die nae Medenblick sullen trecken, daertoe bestemt syn JOANNES MATHISIUS, dienaer tot Haerlem ende PHILIPS CORNELI, ouderling tot Amsterdam, diewelcke met behoorlicke credentie ende instructie affgevaerdicht syn, inhoudende dat se by de E. magistraet te wege sullen brengen off de comparitie TACONIS op den sinodum, offte dat se aldaer ter plaetse met haer E. believeen met den voorseyden TACO in onderhandelinge mogen treden ende spreecken van de bequaemste middelen, daerdoor de enicheyt ende reparatie der gemeente ²⁾ gevordert mochte werden. De voorseyde broederen wedergekeert synde, hebben rapport gedaen van tgundt haer tot Medenblick wedervaren was, te weeten dat niettegenstaende sy haer wuytterste devoir gedaen hebben soe by de E. magistraet als by den voorseyden TACONEM, dat hy met belieffen haerder E. voor den sinodum soude verschynen ten eynde voorsz, offte soe sy daertoe niet wilden verstaen, dat de handelingen aldaer tot Medenblick soude mogen geschieden, het minste by der overheynt niet hebben connen verwerffen, jae selfs heeft de magistraet ende vroetschap niet willen openen den brief van credentie, die de twe voorseyde affgesonde broederen van wegen des sinodi was gegeven ende by henluyden den voorseyden magistraet gepresenteert. Hebben mitsdien deselfve in de vergaderinge wedergebracht. De reden, daerop geffondeert was het reffuys der overheynt, was dese, dat se sustineerde de saecke tot de vergaderinge der E. Staten gebracht te syn, derwelckere resolutie sy voorgaven by de kercken niet voldaeen te syn, hoewel het vertooch, dienende op de voorseyde resolutie, by de gedeputeerde des sinodi geschiet es, gelyckt tselfve den sinodo voor te lesen es gepresenteert.

52. Het sinodus aengehoort hebbende het voorsz. rappoort ende voor-

¹⁾ »beggonnen” ontbr. in B. ²⁾ »der gemeente” ontbr. in B.

der overleyt met rype deliberatie, al tgrundt dat over dese swaricheyt in den sinodo es verhandelt, heeft geresolveert, dat de gedeputeerde des sinodi met alle naersticheyt by den E. heeren Staten sullen aenhouden, dat door bequame middelen den voorseyde gemeente van Medenblick mochte gerepareert werden, ende dat Taco door haer E. autoriteijt belast werde reeckenschap synder leere te geven, opdat door middell van dien syn enicheyt met de kercken in de suyverheyt der leere blycke, oock hem te conformeren in kerckelicke regeringe met den anderen dienaren ende, beroupen synde, in sinodale ende classicale versameling te verschynen.

53. Overmits dat de dienaren CLEMENS MARTINI ende CORNELIS MEYNARDI, als vooren geseyt es, vergeleken syn metten synodo ende dat voordr dienen gereconcilieert te werden de partien in derzelve gemeente van Hoorne, so is besloten, dat se elc bysonder ontboden sullen worden om tot vrede vermaent te worden, ooc om hemlyuden meteenen de suspensie CORNELI WIGGERI aen te dienen, twele alles ooc geschyct es. Ende naerdien dat se verclaert hadden naer vele redenen ¹⁾ daertoe te willen verstaene, so synder 3 by den synodum gedeputeert, die voort de begonnen vrede sullen bevoorderen ende bevestigen, te weten JOANNES AMBROSIUS praeses, PETRUS CORNELI assesor ende JOANNES BOGAERT scriba, door derwelcker vermaninge totten vrede eyndelyck alle partien met elcanderen in den Heere vriendelyck zyn verzoent ende hebben de vrede in groote bewegelicheyt ²⁾ met hantgevinghe bezegelt.

54. Angaende het voortstel van den gedeputeerden des sinodi belangende eenige woorden in de translatie des bybels, refereert het synodus tzelve int goet advys van den translateur mitsgaders van degene, die daertoe syn gedeputeert.

55. Is voort censura gehouden ende godlof niet bevonden straffe weerdich, alzo dat de acten deses synodi, den broederen voorgelesen synde, van elcken classe vuytgescrevene syn, dewelcke daerof elc een copie hebben medegenomen. Ende is alzo de vergaderinge in goede eenicheyt gescheyden, bestemmende, dat volgende de orden het naeste synodus sal tot Enchuysen gehouden werden met voorgaende behoorlycke vuytscryvinge ende advertissement an de E. heeren Staeten. Actum tot Hoorn desen 28 Junij 96.

JOANNES BOGAERT, scriba.

JOHANNES AMBROSIUS,
hujus sijnodi praeses.

¹⁾ »verclaert hadden — redenen” B heeft »met vele redenen vermaent synde, verclaerden.” ²⁾ »bewegelicheyt” B heeft »bewilliginge.”